

Együttműködés az akkreditáló és akkreditált szervezet között



**MAGYAR ÚT-, HÍD- ÉS MÉLYÉPÍTŐ
LABORATÓRIUMOK SZÖVETSÉGE**

Fülöp Pál
UTLAB Szövetség elnöke

TARTALOM

1. UTLAB Szövetség megalakulása
2. UTLAB Szövetség küldetése
3. Együttműködés akkreditáló szervekkel
4. Jártassági vizsgálatok, körvizsgálatok
5. Műszaki szabályozás
4. Mérési bizonytalanság
5. Szabványok
6. Mérőeszközök kalibrálása

ELŐZMÉNYEK

- **1.UTLAB SZÖVETSÉG megalakulása:**
- A Magyar Út-, Híd- és Mélyépítő Laborok Szövetsége (UTLAB) 1994.05.26-án alakult meg Székesfehérváron, 11 vállalati, 2 felsőoktatási, 1 közúti igazgatósági és 1 beruházói labor, valamint a KTI és az UKIG 4 Minőségvizsgálati osztálya részvételével. A szövetség a későbbiek során további 10 taggal bővült.
- Az UTLAB Szövetség, az alapítók szándéka szerint, egy országos, önálló jogi személyiségű érdekvédelmi, érdekképviselői társadalmi szervezet, amely az egyesülési törvény és a saját alapszabálya alapján működik.
- A Szövetség célja tevékenységi körében az általános szakmai - műszaki színvonal folyamatos fejlesztése, a tervezés és kivitelezés minőségi színvonalának emelése, az európai normákhoz való felzárkózás segítése, saját eszközeivel és lehetőségeivel.
- A Szövetség előmozdítja a kapcsolat felvételét, fenntartását, segíti az együttműködést, a véleménycserét a Szövetség és más szervezetek, országos, területi vagy helyi szervek, illetve szervezetek között, bel- és külföldön egyaránt.

ELŐZMÉNYEK

- **2.UTLAB SZÖVETSÉG küldetése:**
- Működésével elősegíti tagjai számára az új vizsgálati eszközök, az új vizsgálati, értékelési, tanúsító, ellenőrző módszerek kifejlesztését, beszerzését, bevezetését;
- együttműködik a műszerek, eszközök javításában;
- kezdeményezi a szabványok módosítását, előírások és irányelvek kidolgozását és módosítását;
- oktatást, továbbképzést, konferenciát, tapasztalatcserét, tanulmány-utat szervez
- összehasonlító- és körvizsgálatokat szervez;
- előmozdítja a Szövetséghez tartozó laboratóriumok nemzetközi szintnek megfelelő fejlődését, elismertségét.
- A feladatok végzésére munkabizottságok alakultak:
 - Etikai bizottság
 - Műszaki Szabályozási Munkabizottság
 - Oktatási Munkabizottság
 - Minőségi jogosultság Munkabizottság

- Az Országgyűlés 1995.04.11-én elfogadta a laboratóriumok, tanúsító és az ellenőrző szervezetek akkreditálásáról szóló 1995.évi XXIX törvényt. Ezzel megnyílt a lehetőség, hogy a laboratóriumok, szabványos működésüket bizonyítván, akkreditáltassák magukat.
- A laboratóriumok fokozatosan akkreditáltatták magukat, többnyire, mint vizsgáló laboratórium. Jelenleg 46 tagja van a Szövetségnek, ebből 42 vizsgáló laboratórium, akkreditált.
- Az ÚTLAB együttműködése kialakult az ágazaton belüli szervezetekkel, és az akkreditálás során a **NAT**-al.
 - Műszaki szabályozás → **MAUT (Magyar Útügyi Társaság)**
 - Szabványosítás → **MSZT**
 - Jártassági vizsgálatok → **Magyar Közút, KTI**

ÚTLAB TEVÉKENYSÉGE

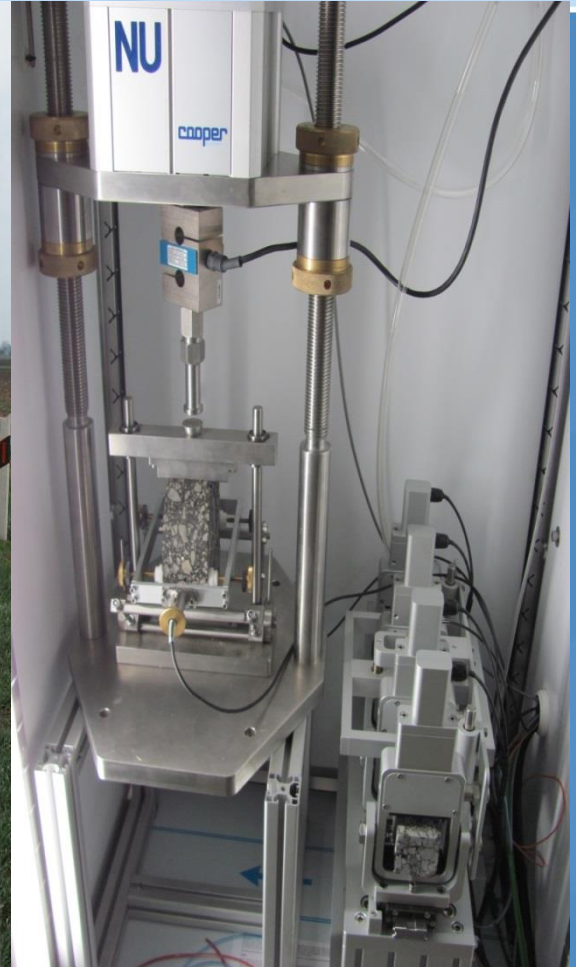
- **Jártassági vizsgálatok:**
- A Minisztérium előírta a KHVM KF 652.945/1996.sz utasításában, hogy a vizsgáló laboroknak az akkreditálási státusz mellett a KHVM által működtetett jártassági rendszerben eredményesen részt kell venni, és erről bizonyítvánnyal kell rendelkezni. A jártassági rendszert az ÁKMI, később a Magyar Közút működtette a KTI és ÚTLAB Szövetség bevonásával.
- Ez a jártassági vizsgálati rendszer jól működött, és nagy jelentőségű volt.
- A laboratóriumok az akkreditálási eljárásban hivatkozhattak erre.
- A későbbiek során a KTI, mint jártassági vizsgálatot végző szervezet akkreditáltatta magát.
- **Műszaki szabályozás:**
- Az ÚTLAB képviselői részt vesznek a MAUT különböző munkabizottságaiban az ügyi műszaki előírások készítésében, valamint az MSZT tükörbizottságaiban a szabványosítási munkában.

- **3.Együtműködés az akkreditáló szervezettel**

- A Szövetség a kezdetektől fogva törekedett az akkreditáló testülettel a jó együttműködésre, szem előtt tartva a laboratóriumok érdekvédelmét. Problémás esetekben szakmai állásfoglalást kértünk, vagy javaslatokat tettünk egy-egy témában, amelyet többnyire elfogadtak. Legfőbb gondot a nem egységes eljárás jelentette a felülvizsgálatok újra akkreditálás során. A minősítők különbözően értékelték és alkalmazták egyes laborokban a szabvány és a NAR előírásokat.

- **4.Mérési bizonytalanság**

- A laboratóriumaink akkreditálási eljárásaiban szinte állandó napirenden tartott kérdés volt a mérési bizonytalanság kezelése, mert a szerteágazó vizsgálataink miatt ennek általános kezelése nem volt egyszerű.
- A kérdés megoldására munkabizottság alakult, melynek eredményeként az ÚTLAB Szövetség ajánlást dolgozott ki az összes fontosabb és legelterjedtebb vizsgálat esetén alkalmazható mérési bizonytalanság becslésére. Ezt az Akkreditáló Testületnek megküldtük, amelyet elfogadott. Az eljárást azóta is alkalmazza a taglaborok többsége.





- **5.Szabványok**

- 2008 után egyre több már hatályba lépett EN vizsgálati szabvány jelenik meg új évszámmal új változatban. Az MSZ EN 12697 szabványsorozatban például több mint 10 szabvány. Az új változatok általában kisebb tartalmi és formai változást is jelentenek az eredetileg hatályba lépett szabványokhoz képest. A laboratóriumoknak viszont fontos, hogy mindegyik változás ne legyen területbővítés, ha ez a műszaki tartalomban egyébként nem jelent változást.
- A Szövetség felvállalta, hogy megadja, melyek azok a vizsgálati szabványok, amelyeket alkalmazása során területbővítést figyelembe kell venni. Tartalmilag átnézi az eredetileg megjelent illetve módosított vizsgálati szabványokat és a változásokról írásos összefoglalót készít, annak figyelembevételével, hogy a változás a vizsgálati módszer lényegét milyen mértékben érinti. Amennyiben területbővítést nem igényel a változás úgy azt megküldi az MSZT-nek felkéréssel az egyezőségi nyilatkozat kiadására.

Az UTLAB Szövetség által kért, az alább felsorolt szabványok változásait az MSZT/MB 132 „Útépítési anyagok”, az MSZT/MB 102 „Cement és mész”, az MSZT/MB 107 „Beton és előre gyártott betontermékek”, valamint az MSZT/MB 113 „Ásványi kő adalékanyagok” nemzeti szabványosító műszaki bizottsága áttekintette, és ez alapján a következő nyilatkozatot adjuk:

A feltüntetett szabványok (módosítások és korszerűsítések) az előző kiadáshoz képest bekövetkezett változásai nem lényegiek, sem a módszer elve, sem a szükséges eszközök és az eredmény megadása lényegileg nem változott. Tehát a laboratórium felkészültsége szempontjából az új szabványok műszaki tartalma az eredeti szabványok műszaki tartalmával azonosnak tekinthető. Az új szabványok alkalmazása nem jelent területbővítést.

- Egyezőségi nyilatkozatok (statisztika)

Év	Egyezőségi nyilatkozat (db)
2010	37
2013	4
2015	12

6. Mérőeszközök/berendezések kalibrálása

A legtöbb gond , probléma, észrevétel az akkreditálási eljárásban ezen a területen volt.

- A minősítők sokszor eltérő feltételeket szabtak az eszközök kalibrálására. Régebben elfogadott volt a labor saját kalibrálása. Az utóbbi években ezen a téren szigorítás történt az MSZ ISO/IEC 17025 5.6.2.1. pontra való hivatkozással.
- Mérőeszközök/ vizsgálóberendezések előírt paramétereinek igazolása:
- Gyártói tanúsítás → CE
- Külső, idegen kalibráló laboratórium → akkreditált/nem akkreditált
- Belső, saját kalibrálás vs. Mérőeszköz/vizsgáló berendezés pontosság ellenőrzés
- Mérőeszköz/berendezés pontosság ellenőrzés:
- Mérőeszköz/berendezés paramétereire vonatkozó követelmények ellenőrzése, ahol mérési eredmény nem korigálható.
- Mérőeszköz kalibrálás:
- Mérőeszköz/berendezés mérési pontosságára vonatkozó követelmények ellenőrzése, a mérési eredmények korigálhatók, figyelembe vehetők a mérési bizonytalanság megállapításában.

- Konzultáció után, külső szakértők bevonásával munkabizottságunk elkészítette az **útépítési laboratóriumok részére:**
- **IRÁNYELV MÉRŐESZKÖZÖK KALIBRÁLÁSÁRA, ÉS BERENDEZÉSEK ELLENŐRZÉSÉRE**

Az irányelvben meghatározásra került:

- Saját kalibrálás/ellenőrzés követelményei (személyi, eszköz, környezet)
- Kalibrálási/ellenőrzési módszerek, eljárásrend.
- Az ÚTLAB Metrológiai albizottsága által kidolgozott eljárások validáltnak tekinthetők. Az eljárások nem konkrét eszközöket és körülményeket, hanem a kalibrálásra / ellenőrzésre vonatkozó előírt követelményeket és eszköz paramétereit határozzák meg.
- A laboratórium a módszerek bevezetéséről és az eljárás érvényesítéséről saját hatáskörben tesz validációs nyilatkozatot. Ennek értelmében néhány laboratórium részvételével megtörtént konkrét eljárások kidolgozása, illetve körvizsgálat szervezése.
- Az irányelvet először 2014-ben küldtük meg az akkori akkreditáló testületnek, véleményezésre, esetleges elfogadásra, de érdemi választ nem kaptunk.

ÖSSZEFOGLALÁS

- Az ÚTLAB Szövetség mindig korrekt együttműködésre törekedett az akkreditáló szervezettel.
- A továbbiakban szándékunkban áll konzultációt folytatni a kalibrálásra vonatkozó irányelvvel kapcsolatosan.
- Örömrökre szolgál a NAH működésében történt változás, a „szolgáltató” hatóság megvalósulása, a felülvizsgálati, újra akkreditálási időpontok előre tervezhetősége.



KÖSZÖNÖM MEGTISZTELŐ FIGYELMÜKET!